

Enerji Bakanlığı Fen Adamlarını Koruma Kollama Derneği Olamaz!

M. Sıtkı ÇİĞDEM - EMO YK Yazman Üyesi

Elektrikle ilgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları, 11 Kasım 1989 tarih ve 20339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve daha sonra 3 Şubat 1990 tarih ve 20422 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan şekliyle en son halini almıştır.

Bu Yönetmeliğin “Aydınlatma Gücü” başlığı altında, Madde 8, “Aydınlatma gücü, aydınlatılacak yerin m²’si (metrekaresi) için en az 12 W gözönüne alınarak hesaplanacak güçtür. 10 Amper’den daha küçük akımlı prizlerin güçleri bu değer in içindedir.” şeklinde düzenlenmiştir.

04.11.1984 tarih ve 18565 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği”, tadilata uğratılarak 25.10.1996 tarih ve 22798 sayılı Resmi Gazete’de yeniden yayımlanmıştır. Bu Yönetmeliğin 12. maddesi ile çamaşır makinası, bulaşık makinası ve elektrikli fırın/ocak için üç ayrı linye tesis edilmesi gerektiği belirtilmiş ve bu prizlerin güç miktarları saptandıktan sonra, “Ancak, yukarıda belirtilen güç değerleri, kesit hesaplarının tespiti amacıyla tanınmış olup, fen adamlarının yetki gücünün he-

sabında dikkate alınmayacaktır.” denilmiştir.

Bunun üzerine Elektrik Mühendisleri Odası tarafından konu yargıya götürülmüş ve Danıştay 6. Daire-

si’nin 2001/1127E. ve 2001/2684K. Sayılı 16.05.2001 tarihli kararı ile iptal edilmiştir.

İptal gerekçesinde, “... Ancak bu şekilde arttırılan priz sayısı ya-

pıların bağlantı gücünün artması kaçınılmaz olmaktadır. Bu şekilde gücün artması zorunlu olarak fen adamlarının yetki gücünün hesabında da etkili olacaktır.

... işin niteliğine aykırılık bulunduğu gibi bu konuda düzenleme yapmaya 3194 sayılı Yasa'nın 44. maddesine göre davalı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkili bulunmadığından, Yönetmeliğin 12. maddesinde mevzuata uyarlılık bulunmamaktadır." denilmiştir.

Bu karar doğrultusunda TEDAŞ Genel Müdürlüğü Pazarlama ve Müşteri Hizmetleri Daire Başkanlığı 29.01.2001 tarih ve 0317 sayılı yazısında mahkeme kararına atıfta bulunarak anılan Yönetmeliğin;

"Ancak, yukarıda belirtilen güç değerleri, kesit hesaplarının tespiti amacıyla tanınmış olup, fen adamlarının yetki gücünün hesabında dikkate alınmayacaktır." şeklindeki son paragrafını iptal etmiştir. "Bundan böyle fen adamlarının yetki gücü hesaplanırken 3 ayrı linyeye ait toplam 7 KW'lık güç dikkate alınacaktır ve yetki gücü bu şekilde hesaplanacaktır." denilerek, uygulamanın bundan sonra nasıl olacağı net olarak belirtilmiştir.

Çözülen Sorun Tekrar Gündeme Getiriliyor

Konu bu şekilde aydınlığa kavuşturularak çözülmüş ve uygulama yukarıda belirtilen şekilde sürdürülürken, yıllar sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 11 Nisan 2003 tarih ve 5677 sayılı Bakan adına imzalı yazısı ile tekrar gündeme getirilerek, " ... Buna göre aydınlatma gücü; aydınlatılacak yerin metrekaresi için en az 12 W değeri gözönüne alınarak hesaplanacak olup; 10 Amper'den küçük akımlı prizlerin güçleri bu değer içinde kabul

edilecektir. Bu nedenle, fen adamının yetki gücünün belirlenmesinde büyük önemi olan bağlantı gücünün ve dolayısıyla aydınlatma ve kuvvet güçlerinin bu yönetmelikte yer alan tanımına ve tarifine göre hesaplanması yasal bir zorunluluktur." denilmiştir.

ETKB'nin bu yazısı üzerine, TEDAŞ Genel Müdürlüğü 21.04.2003 tarih ve 1050 sayılı yazısıyla konuyu gereği için Tüm Müessese ve Bağlı Ortaklıklar ile İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım İşletmesi Koordinatörlüğü'ne, bilgi için ise Türkiye Elektrik-Elektronik ve Benzerleri Teknisyenleri Esnaf ve Sanatkarları Federasyonu ile Ankara, Edremit, Malatya Elektrikçiler Odası Başkanlıklarına iletmiştir.

Hatalı ve Zorlama Yorumlara Dayalı İşlemlerin Oda'ya Bildirilmemesi, Bakanlığın Tarafı Tutumuna Çok Açık Bir Örnek Teşkil Etmektedir

Bu davranış biçimi demokratik, katılımcı ve şeffaf yönetim anlayışından yola çıkarak idari karar süreçlerine ilgililerin katılımını sağlayan, girişimleri destekleyen bir demokrasi döneminde, Bakanlık ve bağlı idarelerin, mühendislerin hak ve yetkilerini etkileyen bir idari kararın alınışı sırasında, fen adamlarının görüş ve önerilerini dikkate alırken mühendisleri karardan haberdar bile etmemesi, Bakanlığın tarafı tutumunun en açık ve net göstergesi olmuştur.

Bakanlık ile Genel Müdürlükten gelen bu talimatı alan bazı TEDAŞ Elektrik Dağıtım Müessese Müdürlükleri de İşletme Müdürlüklerine, örneğin TEDAŞ Bursa EDM Müdürlüğü, 23 Mayıs 2003 tarih ve 4711 sayılı yazısıyla; "... fen adamlarının yetkileri belirlenirken, gücü 10 Amper'den daha düşük olan prizlerin güçleri, yukarıda belirtilen tanımlara göre, tesisin alanı üzerinden belirlenen aydınlatma gücü içerisinde değerlendirileceğinden dikkate alınmayacaktır. Bu sebeple TEDAŞ Genel Müdürlüğü ilgi yazılarına istinaden, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği Madde 52- Bağlama Aygıtları- c- viii- bendi gereği tesis edilmesi gereken 2 KW'lık Elektrik Fırın linyesi'nin gücü, 10 Amper'den düşük olduğu için (9,09 Amper) yetki sınırları belirlenirken, aydınlatma gücünün içerisinde değerlendirilmelidir.",

TEDAŞ İzmir EDM Müdürlüğü 16 Mayıs 2003 tarih ve 6150 sayılı yazısıyla; "... Ancak proje gücü hesaplamalarında sorun yaşanmaması, bağlantı gücü ve fen adamları yetki gücü hesaplanmalarında birlikteliğin sağlanması için yazımız ekinde örnek olarak verilen hesaplanmaya göre tek tip uygulama yapılacaktır. Bu hesaplamada görüleceği üzere; Abonenin Sözleşmeye esas gücü (kurulu güç x 0,60 = KW) olarak alınacaktır. Fen adamlarına ait yetki güçleri ise minimum 6200 W olarak alınacak, ayrıca talep faktörü kullanılmayacaktır.

Fen Adamları Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkındaki Yönetmeliğe göre;

	Kurulu Güç (KW)	Bağlantı Gücü (KW)
Grup Fen Adamları	83.3	50
Grup Fen Adamları	50	30
Grup Fen Adamları	26.6	16

olarak incelenecek ve onaylanacaktır."

şeklinde yazılar yazmışlardır.

Hatta İzmir EDM Müdürlüğü anılan yazıyla da kalmamış, yazı ekine Örnek Hesap Cetveli diye aşağıda yazılı bağlantı gücü hesabını koymuştur.

MÜŞTERİNİN SÖZLEŞMEYE ESAS BAĞLANTI GÜCÜ HESAPLANMASI

Yapı alanı=100 m²

3 Oda + 1 Salon + Mutfak + Wc + Banyo

Müstakil Linyeler

Fırın	2000 W
Çamaşır Makinası	2500 W
Bulaşık Makinası	2500 W

Mutfak Priz	3 adet x 300 W = 900 W
Salon Priz	2 adet x 300 W = 600 W
Odalar Priz	3 adet x 300 W = 900 W
Banyo Priz	2 adet x 300 W = 600 W
Işık	8 adet x 60 W = 480 W
Balkon	2 adet x 40 W = 80 W

FEN ADAMLARI YETKİ GÜCÜ HESAPLAMASI

Yapı alanı 100 m² x 12 W/m² = 1200 W

10 A büyük prizler 2 x 2500 = 5000 W

Fen Adamları Yetki Gücü = 6200 W

(Bu güç her bağımsız bölüm için minimum güç olarak alınacaktır.)

Hatalı Yoruma Dayalı Karar Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği ve TSE Standartlarına Aykırıdır

Bütün bunlar, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği'ne açık atıf yapılmasına karşın, anılan Yönetmelik hükümlerine bariz bir şekilde aykırıdır.

TEDAŞ Bursa EDM yazısında elektrik fırın linyesi gücünün 10 Amper'den düşük olmasından bahsedilmektedir. Oysa, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği'nin 52. maddesinin "c) Fiş ve Priz Düzenleri" başlıklı maddesinin "i" bendinde,

1. İç tesislerde kullanılacak fiş ve prizler Türk Standartlarına uygun olmalı ve bunların topraklama kontağı koruyucu kontak bulunmalı.

İç Tesislerde kullanılacak fiş ve prizlerin anma değerleri 10 Amper'in altında olmaz. Belirli bir cihaz için öngörülen prizlerin anma akımları cihaz gücüyle uygun olacak ve bu prizlerin anma akımları 16 Amper'in altında olmayacaktır.

denilerek, fiş ve prizlerin anma değerlerinin 10 Amper'den düşük olamayacağı açık bir şekilde belirtilmiştir.

Aynı şekilde, TSE tarafından Eylül 1993'de yayımlanan "Fişler ve Prizler-Ev ve Benzeri Yerlerde Kullanılan" Standardında, iç tesislerde kullanılacak fiş ve prizlerin 10 Amper'den düşük olamayacağı açık bir şekilde ortaya konmuştur.

TEDAŞ İzmir EDM Müdürlüğü'nün yazısında ise, müşteriyle yapılacak sözleşmeye esas bağlantı gücü hesaplaması sonucunda bulunan 10560 W güç, fen adamlarının yetki gücü hesaplanmasında bilime ve tekniğe aykırı bir şekilde 6200 W'a düşürülmektedir.

Bağlayıcılığı Açık Olan Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği ve TSE Standartları Karşısında Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik Hükümlerinin Geçerliliği Kalmamıştır

Hatalı yoruma dayalı idare kararları oluşturulurken, Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik hükümlerine dayanıldığı düşünülmektedir. Anılan Yönetmeliğin 8. maddesinde,.. "madde 8- aydınlatma gücü, aydınlatılacak yerin m2'si için en az 12 W gözönüne alınarak hesaplanacak güçtür. 10 amperden küçük akımlı prizlerin güçleri bu değerlerin içindedir." hükmü vardır. Bu hüküm, yukarıda belirtilen Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği ve TSE standartlarına aykırıdır. Bu aykırılığın temelinde, fen adamları ile ilgili yönetmeliğin iç tesisler yönetmeliği hükmü ile TSE standartlarına nazaran eski tarihli olması yatmaktadır.

Teknolojik gelişmeler ve çağın gerekleri çerçevesinde hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuş standartlar karşısında Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik 8. maddesi hükmü geçerliliğini otomatik olarak kaybetmiştir.

Bu konuda YÖK Başkanlığı tarafından Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na gönderilen 18.4.2002 tarih ve 8198 sayılı yazı içeriği önemlidir. Yukarıda belirtilen Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik'de değişiklik yapılması istemine ilişkin görüşüne başvuru YÖK Başkanlığı, anılan yazıda, "... Türkiye'de 800.000 kişi olduğu belirtilen elektrik fen adamlarının, mühendis ile kalifiye işçi arasında bir ara eleman olarak düşünüldüğü, yapılan değişiklikte bunların

mühendislerle aynı yetkilere haiz olacaklarından temel prensiplere aykırı olduğu, .. bunların yarattığı durumun çözümünün fen adamlarına verilen eğitimin çok ötesinde olduğu, öte yandan fen adamlarına verilen eğitimin kalitesinde hiçbir değişiklik olmadığı halde niçin bunların yetkilerinin artırılması gerekliliğinin anlaşılamadığı, ... elektrik mühendislerinin .. aldıkları eğitimin bu formasyona olanak verdiği, diğer fen adamlarında bu formasyonun olmadığı **mevcut durumun bile verdiği yetki ve sorumluluğun fen adamlarının formasyonunu aştığı sonucuna varılmıştır..** denilerek, durum net bir şekilde ortaya konulmuştur.

Bakanlığın Çelişkili Yazıları

1998 yılından bu yana mevzuatta hiçbir değişiklik olmamasına karşın, Bakanlığın 11.04.2003 tarih ve 5677 sayılı yazısı ile 09.03.2003 tarih ve 3781 sayılı yazısı arasında bariz bir çelişki mevcuttur.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İşleri Genel Müdürlüğü'nün 09.03.1998 tarih ve 3781 sayılı yazısında, İç Tesisler Yönetmeliğinin 52/c bendi ve Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik'in 7. ve 8. maddeleri birarada değerlendirilerek,

.. fen adamları yönetmeliğine göre, hesaplanan aydınlatma gücüne sadece aydınlatma linyesine bağlanacak 10 amperden küçük akımlı prizlerin güç değeri dahildir. Ancak 10 amper ve üzerindeki prizlerin güç

değeri bu madde kapsamına girmemektedir.

Bakanlığımızca yayımlanan İç Tesisler Yönetmeliğine göre, iç tesisatlarda kullanılacak prizlerin akım değerinin 10 amperin altında olması mümkün değildir.

Dolayısıyla; fen adamlarının yetki gücünün hesabında Elektrik İç Tesisler Yönetmeliğinin 52.maddesi d bendinin (xii) fıkrasının uygulanması gerekmektedir.

denilmiş, bu yazının uygulanmasına yönelik TEDAŞ Genel Müdürlüğü Pazarlama ve Müşteri Hizmetleri Daire Başkanlığı'nın 27.03.1998 tarih ve 706 sayılı yazısında da,

.. iç tesislerde kullanılacak fiş ve prizlerin anma akımlarının 10 amperin altında olamayacağı, gerek mühendislerce veya yetkili fen adamlarınca hazırlanan proje hesaplarında ve gerekse fiş ve prizlerin tesis edilmesi esnasında bu değerlerin mutlaka göz önüne alınarak elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği hükümlerinin uygulanması zorunludur..

sonucuna varılmıştır.

Hiçbir mevzuat değişikliği olmadığı halde, neden bugün farklı bir yorum ulaşıldığı merak konusudur.

Sonuç

Görüldüğü üzere, ilgi gösterilen 2003 tarihli yazı ve kararlar, mevzuata, kamu yararına, içtihatlara ve bilimsel gerekliliklere açık bir şekilde aykırıdır. Bu kararın, fen adamları lobisinin, mevzuat hükümlerinin yanlış/hatalı/zorlama yorumuna dayalı isteklerinin karşılanmasına dönük olduğu düşünülmektedir.

YÖK Başkanlığı'nın 2002 tarihli yazısında da belirtildiği gibi, fen adamlarına yönetmelik ile tanınan yetkiler bile, aldıkları formasyona nazaran fazladır. Gelişen/karmaşılaşan teknoloji karşısında, bu grubun yersiz isteklerini karşılamaya çalışmak yerine, idarenin, üstlendiği kamu hizmetini etkin ve gerektiği şekilde, kamu yararı amacı çerçevesinde yerine getirmeye dönük karar ve işlemler üretmeye çalışması daha yerinde olacaktır.

Yargı kararı ile belirlenmiş bir konuda, bir çoğu Odamız üyesi Bakanlık görevlilerinin, bilimsel gereklilikler ve mesleki dayanışmaya aykırı kararları uygulamaya çalışması düşündürücü ve üzücüdür.

Bakanlığı, hukuk kararları ile bilimsel gerekliliklere uygun ve tarafsız davranmaya davet ediyoruz. Aksi halde, Elektrik Mühendisleri Odası olarak, bu hukuksuzluğa karşı bilim ve tekniğin gerekliliklerinin yanı sıra, üyelerimizin mağduriyetinin giderilmesi noktasında, geçmişte olduğu gibi bugün de gerekli hukuki girişimde bulunacağımızın bilinmesini isteriz.

